

koncertų
sezonas

Orkestro muzikos koncertas

Čiurlionio kodas II

**Mikalojaus Konstantino Čiurlionio
150-asis jubiliejus**

Ramybė

LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS

(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrėnas)

TRIO AGORA:

ŽILVINAS BRAZAUSKAS (klarnetas; Lietuva, Vokietija)

NATANIA HOFFMAN (violončelė; Italija, JAV, Belgija)

ROBERTAS LOZINSKIS (fortepijonas)

Dirigentė **MIRGA GRAŽINYTĖ-TYLA**

2025 m. kovo 15 d., Vilnius
Filharmonijos Didžioji salė

PROGRAMA

I

BENJAMIN BRITTEN (1913–1976)

„Keturi jūros interliudai“ iš operos „Piteris Graimsas“,
op. 33

Dawn (Aušra)
Sunday Morning (Sekmadienio rytas)
Moonlight (Mėnesiena)
Storm (Audra)

Atlieka:
LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS
ORKESTRAS
Dirigentė MIRGA GRAŽINYTĖ-TYLA

JOEL HOFFMAN (g. 1953)

„Self-Portrait with Čiurlionis“ („Autoportretas su
Čiurlioniu“) klarnetui, violončelei, fortepijonui
ir orkestrui (premjera)

Atlieka:
TRIO AGORA:
Žilvinas Brazauskas (klarnetas)
Natania Hoffman (violončelė)
Robertas Lozinskis (fortepijonas)
LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS
ORKESTRAS
Dirigentė MIRGA GRAŽINYTĖ-TYLA

II

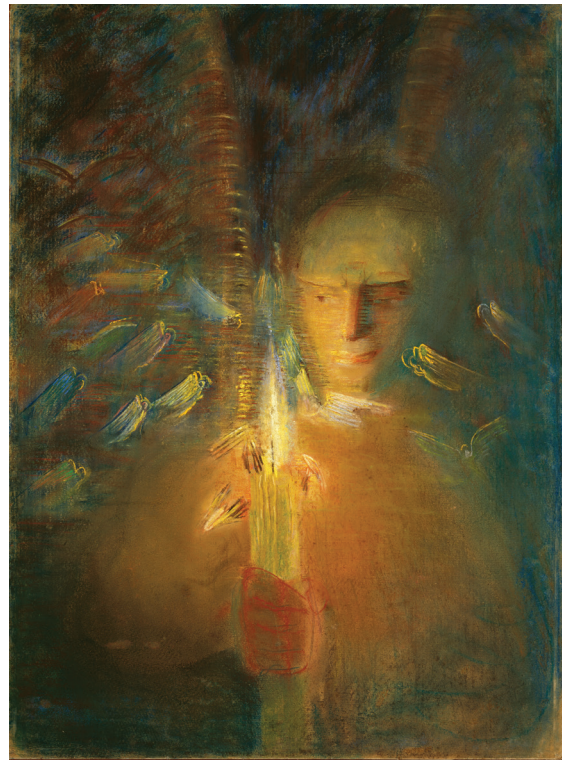
MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS (1875–1911)

Simfoninė poema „Jūra“, VL 317

Atlieka:
LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS
ORKESTRAS
Dirigentė MIRGA GRAŽINYTĖ-TYLA

Tyla

Tiesa

Čiurlionio kodas II – tai antroji Lietuvos nacionalinės filharmonijos dedikacija Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui, 150-ojo kompozitoriaus ir dailininko gimtadienio paminėjimas. Pagrindinis šio koncerto akcentas – pirmą kartą atliekama originali M. K. Čiurlionio simfoninės poemos „Jūra“ versija, atkurta iš kompozitoriaus rankraščio, be partitūros pakeitimų, padarytų po kompozitoriaus mirties. Kiti skambėsiantys kūriniai atliepia M. K. Čiurlionio tematiką – perteikia jūros paveikslą bei įspūdžius susipažinus su šio menininko kūryba.

Benjamino Britteno operos „**Piteris Graimsas**“ (1968) siužetas nukelia į mažą išgalvotą miestelį, kuriame gyvena žvejys Piteris Graimsas. Tai ir simpatiškas, ir žiaurus personažas, kurį lydi kaimo gyventojų apkalbos ir veidmainystės. Žvejo istorija tragiška – jo gyvenimas baigiasi jūroje.

„**Keturi jūros interliudai**“ – vien orkestrui skirti operos numeriai, išleisti atskirai ir dažnai atliekami kaip siuita orkestrui. Interliudai operoje perkelia klausytoją iš vienos vietos į kitą, taip pat tyrinėja kaimo gyventojų mintis. Pirmasis interliudai „Aušra“ operoje sujungia prologą ir I veiksmo ankstyvo ryto sceną. Antrasis „Sekmadienio rytas“, kuriuo prasideda II veiksmas, atkuria prabudusių paukščių, bažnyčios varpų garsus. „Mėnesiena“, III veiksmo prologas, sujungia naktį ir ateinančią dieną: tai nerimą keliantis judesio ir sąstingio derinys. „Audra“ (iš I v.) prasideda Graimso, belaukiančio audros lauke, paveikslu, ir baigiasi užeiškoje, kur miestiečiai laukia tos pačios audros. Kai audringa muzika nurimsta, pasigirsta guodžianti melodija, pagal kurią Graimsas ką tik dainavo: „Koks uostas saugo ramybę, toli nuo potvynių ir atoslūgių, toli nuo audrų?“ Tai paskutinė žvejo daina prieš pasitinkant mirtį skęstančioje valtyje.

Lietuviškos kapinės

Niujorke gyvenantis kompozitorius **Joelis Hoffmanas** įkvėpimo savo kūrybai semiasi iš Rytų Europos folkloro, tradicinės kinų muzikos, amerikietiško bibopo. Šios inspiracijos sklandžiai susipina į unikalios muzikinės kalbos audinį, persmelktą lyriškumo ir ritminio gyvybingumo. Jo kompozicija „**Self-Portrait with Čiurlionis**“ **klarnetui, violončelei, fortepijonui ir orkestrui** (2023) – vienas pavyzdžių, kai atgarsį rado ne tik lietuviškas folkloras, bet ir M. K. Čiurlionio tapyba bei muzika:

„2022-ųjų gruodį aplankiau Nacionalinį M. K. Čiurlionio dailės muziejų Kaune, „Trio Agora“ ten koncertavo, atliko ir mano kūrinį. Kol muzikantai ruošėsi pasirodymui, nuėjau pasižiūrėti Čiurlionio paveikslų kolekcijos.

Nors buvau girdėjęs Čiurlionio vardą, niekuomet neteko matyti jo tapybos darbų ar girdėti jo muzikos, tad nebuvau pasiruošęs tam, kas manęs laukė – nuostabiam kūrybiškumo proveržiui. Vaikščiodamas po muziejų supratau, kad esu kažko nepaprasto akivaizdoje: dešimtys paveikslų, kurių kiekvienas turi savo istoriją ir savitus bruožus, man atvėrė nuostabų Čiurlionio meninį mąstymą – originaliausių iš visų, kokius iki tol buvau patyręs savo gyvenime. Baigęs ekskursiją po muziejų, buvau pakviestas į virtualią patirtį „Angelių takais“, kuri mane tiesiog pribloškė – šis filmas labai gražiai perteikia vidinio Čiurlionio pasaulio dvasią.

Prieš išeidamas iš muziejaus jau žinojau, kad privalau sukurti kūrinį kaip atsaką į šio nepaprasto menininko pasaulėjautą. Tuoj pat „Trio Agora“ muzikantams pasakiau, kad sukomponuosiu jiems kūrinį su orkestru, kuriame bus užfiksuota mano emocinė reakcija į Čiurlionį. Pradėjau klausytis Čiurlionio kūrinių fortepijonui su orkestru ir supratau, kad jie taip pat kažkokiu būdu dalyvaus mano kompozicijoje.

Pradėjęs kūrybinį procesą nusprendžiau, kad mano kūrinio dalimi taps keli Čiurlionio paveiksliukai, rodomi kruopščiai laike suplanuotų vaizdo projekcijų pavidalu skambant muzikai*. Vaizdas ir garsas vienas kitą papildys intuityviai – paveiksliukai nebus vizualus muzikos paaiškinimas, tačiau kūrinio struktūra yra tiesiogiai susijusi su paveikslų eiliškumu ir projekcijų laiku. Galima sakyti, kad paveikslų išdėstymas pagal laiką yra muzikos struktūros vizualizacija. Šis kūrinys yra vientisas, vienos dalies, numatomose vaizdo projekcijose paveiksliukai pirmiausiai pasirodo tokia tvarka:

Silence (Tyla)
Truth (Tiesa)
Rural Graveyard (Lietuviškos kapinės)
Thoughts (Mintys)
Serenity (Ramybė)
The Past (Praeitis)
Creation of the World III (Pasaulio sutvėrimas III)
Friendship (Bičiulystė)

„Autoportrete su Čiurlioniu“ yra keletas nuorodų ir į Čiurlionio muziką. Dauguma jų netiesioginės, tad net ir puikiai Čiurlionio muziką išmanantis žmogus tikriausiai jų nerastų. Vis dėlto viena tų nuorodų gana aiški: jeigu girdėjote simfoninę poemą „Jūra“, suprasite, kad mane įkvėpė šio kūrinio pradžios motyvas.

Dar vienas „pasiskolintas“ kūrinys – lietuvių liaudies daina „Ei auga auga“. Tai nėra Čiurlionio kūrinys, bet man atrodė, kad ši melodija idealiai tinka kaip Čiurlionio paveikslo „Bičiulystė“ palydovas. Būtent draugystės dvasia sukomponavau šį muzikinį ir vaizdinį pokalbį su menininku, kuris tiek daug davė Lietuvai.“

* Šio koncerto metu vaizdo projekcijas keičia M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijos, kurias galite matyti programėlėje arba ekspozicijoje Filharmonijos fojė.

Mintys

Simfoninę poemą „Jūra“ Mikalojus Konstantinas Čiurlionis kūrė ilgiau nei trejus metus – 1903 m. gruodžio 8 d. pradėjęs rašyti pirmuosius simfoninės poemos eskizus, „Jūros“ instrumentuotą baigė tik 1907 m. gegužės 13-ąją. Analizuojant kūrybinį simfoninės poemos „Jūra“ procesą nuo pat pirmųjų eskizų (partičelių) iki galutinės partitūros versijos, akivaizdu, kad šį didelės apimties kūrinių simfoniniam orkestrui su vargonais M. K. Čiurlionis komponavo nepaprastai metodiškai.

M. K. Čiurlioniui nebuvo lemta išgirsti nei savo pirmosios simfoninės poemos „Miške“, nei antrosios simfoninės poemos „Jūra“. Šio kūrinio premjera įvyko 1936 m. balandžio 22 d. Kaune, diriguojant lietuvių dirigentui ir kompozitoriui Baliui Dvarionui. Simfoninė poema iš karto buvo įvertinta kaip reikšmingiausias iki tol sukurtas lietuvių autoriaus simfoninis kūrinys.

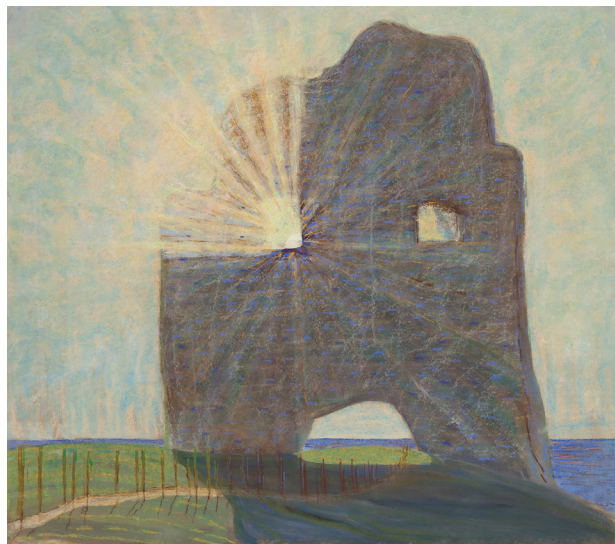
Į premjerą susirinkusiai publikai gilų įspūdį paliko sudėtinga didelės apimties forma, rafinuotas kontrapunkto išmanymas ir novatoriška instrumentuotė. Tačiau buvo kalbėta, kad geram kūrinio atlikimui buvo gerokai per mažai repeticijų. Antrą kartą B. Dvarionas „Jūrą“ dirigavo Kaune po dvejų metų. Šįkart buvo sudarytos palankesnės sąlygos šios sudėtingos simfoninės poemos repeticijoms. Kai kurios kūrinio dalys 1938 m. klausytojams suskambėjo įtikinamiau ir logiškiau.

Abu simfoninės poemos „Jūra“ koncertai vyko salėse, kuriose nebuvo vargonų. Todėl kompozitorius Vytautas Bacevičius turėjo pritaikyti partitūroje esančią vargonų partiją kitiems orkestro instrumentams. V. Bacevičiaus požiūris į šį perinstrumentavimą neapsiribojo vien esamos medžiagos perskirstymu; jis taip pat gerokai papildė partitūrą net ir tose vietose, kur vargonų iš viso nebuvo. Dėl šių intarpų „Jūros“ autentiškumas nuo pat jos atlikimo istorijos pradžios gerokai nukentėjo.

Šeštajame dešimtmetyje Eduardas Balsys, tikriausiai dėl politinių motyvų, smarkiai redagavo visą simfoninę poemą. Jis gerokai pakeitė pirminę kompoziciją: išbraukė keturiasdešimt penkis taktus, esmingai perdarė instrumentuotą, įterpė papildomų tempo nuorodų, artikuliacijos ir dinamikos ženklų.

Ramybė

Praeitis

Dėl šių reikšmingų pakeitimų kūrinyje liko dar mažiau autentiškumo. Nepaisant to, nuo šeštojo dešimtmečio E. Balsio versija buvo atliekama ir įrašoma Lietuvoje ir užsienyje.

2000 m. buvo parengta nauja redakcija, kurios pratarmėje nurodytas tikslas atkurti „autentišką“ „Jūros“ versiją. Deja, ir šioje simfoninės poemos versijoje išliko ne tik daugybė artikuliacijos ir dinamikos nuorodų iš E. Balsio versijos, bet ir visi V. Bacevičiaus intarpai.

Šia „Jūros“ versija, kuri yra ilgalaikio „Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Visi kūriniai“ projekto dalis, siekiama pateikti partitūros redakciją be visų po kompozitoriaus mirties padarytų kitų asmenų įrašų ir pakeitimų. Tokia nuostata leidžia sutelkti dėmesį į originalias kompozitoriaus intencijas.

Muzikologas ir kompozitorius dr. Charis Efthimiou

Britų klasikinės muzikos portalo „Classic FM“ vadinamos geriausia pasaulio dirigente **MIRGOS GRAŽINYTĖS-TYLOS** karjeroje svarbūs buvo 2016-ieji, kai ji buvo paskirta Birmingamo miesto simfoninio orkestro muzikos direktore – šias pareigas anksčiau yra ėjęs seras Simonas Rattle'as, Sakari Oramo ir Andrisas Nelsonsas. Vadovaujant M. Gražinytei-Tylai, Birmingamo orkestras surengė daugybę sėkmingų pasirodymų namuose ir tarptautinėse gastrolėse.

Kaip kvietinė dirigentė M. Gražinytė-Tyla pakerėjo klausytojus visame pasaulyje. Europoje ir JAV ji bendradarbiavo su pačiais žymiausiais orkestrais, vadovavo Metropolitan operos orkestrui, operų pastatymams prestižiniame Zalcburgo festivalyje, Miunchene, Heidelbergė, Berlyne, Berne ir kitur. Nuo 2018 m. M. Gražinytė-Tyla yra išskirtinė prestižinės įrašų kompanijos „Deutsche Grammophon“ atlikėja. Pirmasis išleistas ir apdovanojimus pelnęs jos albumas buvo įvertintas kaip reikšmingas indėlis iš naujo atrandant

Pasaulio sutvėrimas III

Mieczysławo Weinbergo kūrybą. Lietuviškos muzikos atlikimas žymiausiose pasaulio koncertų salėse – taip pat vienas svarbių šios dirigentės tikslų. M. Gražinytės-Tylos talentą 2009-aisiais atrado Vokietijos dirigentų fondas („Deutsches Dirigentenforum“). Gimusi Vilniuje, muzikų šeimoje, M. Gražinytė studijavo Graco muzikos ir vaizduojamųjų menų universitete, Leipcigo Felixo Mendelssohno-Bartholdy muzikos ir teatro universitete, Giovanni Battista Martini konservatorijoje Bolonijoje ir Ciuricho muzikos konservatorijoje.

Daugiau informacijos: www.mirgagrazynytetyla.com

Dinamiškas ansamblis „TRIO AGORA“

(klarnetininkas Žilvinas Brazauskas, violončelininkė Natania Hoffman, pianistas Robertas Lozinskis), kamerinės muzikos scenoje įsitvirtinęs kaip žanro lyderis, ne kartą buvo pagirtas už novatoriškumą ir entuziazmą. Kolektyvas nuolat inicijuoja naujų kūrinių atsiradimą, patys atlieka klasikos transkripcijas, originalų klasikinį repertuarą groja įvairiose Europos scenose.

Ansamblio profilį atspindi trys išleistos kompaktinės plokštelės. Pirmojoje „Youth“ („Jaunystė“, 2017) skamba ankstyvoji L. van Beethoveno, S. Rachmaninovo, F. Mendelssohno ir C. Debussy kūryba, antrojoje „Connecting Identities“ („Tapatybių jungimas“, 2020) – penki šiuolaikiniai kūriniai lietuviška tematika, trečiasis, „Hotel Tango“ (2023), skirtas tango istorijai ir sklaidai XIX–XX amžiuje. Ansamblis siekia jautraus ryšio su klausytojais, taip atkreipdamas dėmesį į esminius kamerinės muzikos bruožus – dialogą, kūrybiškumą ir tarpasmeninį santykį. Berlyne įsikūrę „Trio Agora“ nariai aukščiausiu įvertinimu baigė magistrų studijas Berlyno Hannso

Eislerio aukštojoje muzikos mokykloje, vadovaujant profesoriams Eberhardui Feltzui ir Martinui Spangenbergui. Anksčiau ansamblį kuravo profesoriai Heime Müller ir Sabine Meyer.

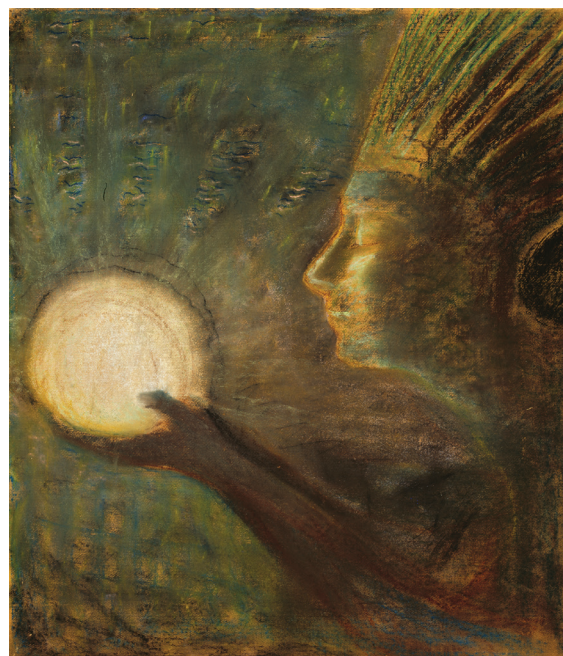
Daugiau informacijos: www.trioagora.com

LIETUVOS NACIONALINIŲ SIMFONINIŲ ORKESTRĄ

(LNSO) 1940 m. įkūrė kompozitorius, dirigentas ir pianistas Balys Dvarionas. 1964–2015 m. orkestrui dirigavo ir vadovavo Juozas Domarkas, nuo 2015 m. kolektyvo meno vadovo ir vyriausiojo dirigento pareigas eina Modestas Pitrenas, pagrindinio kvietinio dirigento – Victorienas Vanoostenas. Robertas Šervenikas yra antrasis LNSO dirigentas, J. Domarkas yra orkestro garbės dirigentas.

LNSO kasmet surengia apie 50 koncertų Filharmonijos Didžiojoje salėje, aktyviai gastroliuoja užsienyje. Dalyvavo prestižiniuose muzikos festivaliuose, koncertavo su žymiais atlikėjais, įvairių kartų ir tautybių instrumentininkais ir vokalistais. LNSO yra nuolatinis šiuolaikinės muzikos festivalio „Gaida“ dalyvis, įvairių lietuvių kompozitorių muziką pristato tiesioginėse „Euroradijo“ transliacijose, padarė daugybę įrašų Lietuvos ir užsienio kompanijose.

Daugiau informacijos: filharmonija.lt/atlikejai

Bičiulystė

Redaktorė *Justina Paltanavičiūtė*,
kalbos redaktorė *Rita Markulienė*

Kviečiame į kitus koncertus Filharmonijoje!

Kovo 22 d., šeštadienį, 19 val.
Filharmonijos Didžiojoje salėje
Orkestro muzikos koncertas

„Kalnų sonata“

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 150-ajam jubiliejui

LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS

(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrėnas)

Solistas PETRAS GENIUŠAS (fortepijonas)

Dirigentas VICTORIEN VANOOSTEN

Programa:

CLAUDE DEBUSSY – „Rondes de printemps“ iš ciklo

„Images“ („Paveikslai“) orkestrui

OSVALDAS BALAKAUSKAS – „Kalnų sonata“

fortepijonui ir orkestrui

RICHARD STRAUSS – „Alpensinfonie“ („Alpių simfonija“)

Kovo 23 d., sekmadienį, 12 val.
Filharmonijos Didžiojoje salėje
Muzikinis spektaklis visai šeimai

„Skambantys skaičiai“

LIETUVOS SIMFONINIS PUČIAMŪJŲ ORKESTRAS

(vyr. dirigentas Karolis Variakojis)

Aktorė VITALIJA MOCKEVIČIŪTĖ

Scenarijaus autorė DAIVA ČEPAUSKAITĖ

Režisierė BIRUTĖ MAR

Dailininkas ARTŪRAS ŠIMONIS

Muziką kūrė ir parinko ANTANAS KUČINSKAS

Dirigentas ir aranžuotojas TADAS ŠILEIKA

Kovo 23 d., sekmadienį, 16 val.
Filharmonijos Mažojoje salėje
Kamerinės muzikos koncertas

„Čiurlionio takais“

VALSTYBINIS VILNIAUS KVARTETAS

MORTA KACION (klarnetas)

Programa:

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS –

Variacijos h-moll (VL 80); Kanonas c-moll (VL 216a);

Kanonas D-dur (VL 217a); Fuğa G-dur (VL 81); Fuğa

fis-moll (VL 82)

JÖRG WIDMANN – Kvintetas klarnetui ir styginiams

Kovo 29 d., šeštadienį, 19 val.
Filharmonijos Didžiojoje salėje
Orkestro muzikos koncertas
„Mozarto „Jupiteris“ ir kitos muzikinės planetos“

LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS

Meno vadovas, solistas ir dirigentas SERGEJ KRYLOV

Programa:

WOLFGANG AMADEUS MOZART – Operos „Figaro

vedybos“ uvertiūra; Simfonija Nr. 41 C-dur, KV 551

(„Jupiterio“)

ARVYDAS MALCYS – Koncertas smuikui ir orkestrui

Informuojame, kad organizatorius filmuoja ir fotografuoja renginį archyvavimo ir transliavimo tikslu.

Skaitmeninė Filharmonija – daugiau kaip 170 aukščiausios kokybės koncertų visur ir visada:

nationalphilharmonic.tv

Popierius yra sertifikuotas EU Ecolabel
Licenzijos Nr. AT/011/001

Mecenatas

NORFA

Partneriai:

LRT | KLASIKA

LIETUVOS
rytas

Lrytas

MOTERIS

VAGA
KNYGYNŲ TINKLAS

TRINITI **3** JUREX
TALLINN RIGA VILNIUS

**Media
traffic**

TV VISAJAME TRANSPORTE

Koncertai
tavo telefone

Bilietus platina

kakava.lt

www.filharmonija.lt